

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2020 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността

През 2020 г. линията на бедност общо за област Стара Загора е 464.75 лв. средно месечно на лице от домакинство (табл. 1). При този размер на линията под прага на бедност са били 26.9% от населението на областта.

1. Основни индикатори за бедност в област Стара Загора

	2016	2017	2018	2019	2020
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	332.3	396.3	403.3	459.2	464.8
Относителен дял на бедните - % от населението	26.1	23.6	23.8	26.9	26.9
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	46.3	42.4	44.1	42.6	42.7
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	31.2	28.7	30.5	30.3	30.6
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението	6.7	8.1	5.3	7.5	9.6
Коефициент на Джини ¹	34.1	36.3	30.5	34.4	37.6

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност нараства с 1.2%, а относителният дял на бедното население не се променя.

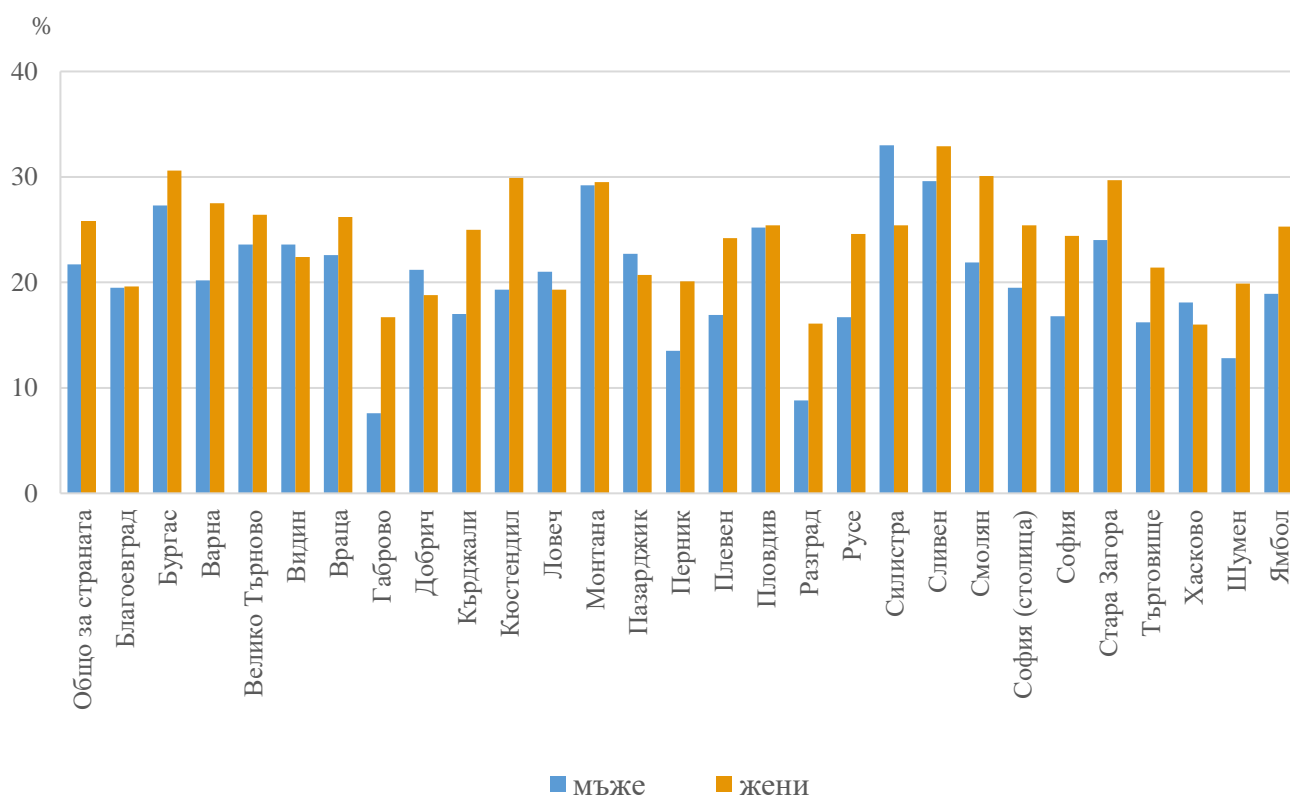
Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2020 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 26.9 до 30.6%, или с 3.7 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 42.7%, или с 15.8 процентни пункта.

През 2020 г. най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Монтана и Видин - съответно 270 и 297 лв., а най-високата - в област София (столица) (718 лв.), следвана от областите Перник (506 лв.) и Варна (480 лева).

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Сливен – 31.3%, Монтана - 29.4%, Силистра - 29.1%, и Бургас - 29.0%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Габрово - 12.3%, Разград - 12.6% , и Шумен - 16.4%.

Фиг. 1. Относителен дял на лицата в риск от бедност по пол и области през 2020 година

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги (табл. 2).

2. Показатели за материални лишения в област Стара Загора през 2020 година

	Въпроси към домакинството, свързани с ограничения	Лица с ограничения - бр.	Относителен дял от населението - %
1.	Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: <ul style="list-style-type: none"> • Заем за покупка на жилището, в което живее домакинството • Наем за жилището, в което живее домакинството • Текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) • Вноски за погасяване на кредити 	57449	18.3
2.	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	117095	37.2
3.	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	112772	35.8
4.	Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	141101	44.8
5.	Притежава ли домакинството телефон (вкл. мобилен)	17431	5.5
6.	Притежава ли домакинството цветен телевизор	4443	1.4
7.	Притежава ли домакинството автоматична перална машина	18170	5.8
8.	Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	27288	8.7
9.	Ограничава ли се домакинството при отоплението на жилището поради недостиг на средства	87365	27.8

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на посрещането на неочаквани финансови разходи със собствени средства (44.8%). Успоредно с това 37.2% от лицата не могат да си позволят едноседмична почивка извън дома, а 35.8% от лицата не могат да си позволят консумация на месо, пиле или риба всеки втори ден. Ограничения при отоплението на жилището си имат 27.8% от лицата.

През 2020 г. в област Стара Загора 22.0% от населението живее в материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя).

Домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност

За безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни. Ниската икономическа активност за домакинството се отнася до съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 59 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на

домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява на пълно работно време въз основа на отработените часове.

Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 59-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период (табл. 3).

3. Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност на възраст 18 - 59 навършени години в област Стара Загора

	2016	2017	2018	2019	2020
Общо - хил.	11.2	17.0	12.6	15.8	16.4
Относителен дял от населението - %	6.4	9.4	7.0	9.1	9.8

През 2020 г. в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 16.4 хил. лица на възраст 18 - 59 години, или 9.8% от населението на област Стара Загора, като спрямо 2019 г. относителният им дял нараства с 0.7 процентни пункта.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2020 г. в област Стара Загора 33.7% от населението, или 106.0 хил. лица са били в риск от бедност и социално изключване (табл. 4).

Стойността на показателя нараства с 0.7 процентни пункта спрямо 2019 година. При жените стойността на показателя се увеличава с 1.5, докато при мъжете намалява с 0.1 процентни пункта.

4. Население в риск от бедност и социално изключване по пол в област Стара Загора

	2016	2017	2018	2019	2020
Общо - хил.	143.3	124.0	108.6	104.4	106.0
Относителен дял от населението - %	44.3	38.5	34.0	33.0	33.7
Мъже - хил.	61.3	51.8	46.7	47.7	47.4
Относителен дял от населението - %	39.0	33.2	30.2	31.1	31.0
Жени - хил.	82.0	72.2	61.9	56.7	58.5
Относителен дял от населението - %	49.3	43.5	37.6	34.7	36.2

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за 2020 г. включва 9 052 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Размерът на извадката за 2020 г. в област Стара Загора е 436 домакинства. Поради извадковия характер на изследването по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 5:

5. Оценки на основни показатели през 2020 г. за област Стара Загора

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност или социално изключване		
Общо	33.7	4.5
Мъже	31.0	5.4
Жени	36.2	4.1
0 - 17 години	35.6	10.0
18 - 64 години	25.7	4.6
65+ години	54.0	4.2
Риск от бедност		
Общо	26.9	4.5
Мъже	24.0	5.5
Жени	29.7	3.9
0 - 17 години	32.7	10.2
18 - 64 години	18.7	4.4
65+ години	44.6	4.0
Материални лишения		
Общо	22.0	4.6
Мъже	22.0	5.6
Жени	22.0	4.0
0 - 17 години	27.6	10.7
18 - 64 години	17.8	4.5
65+ години	28.6	3.9
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност		
Общо 18 - 59 години	9.8	4.2
Мъже	9.3	4.9
Жени	10.2	3.8
Общо 0 - 17 години	22.2	10.8
Общо 0 - 59 години	13.0	6.0

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да се намери на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в Информационна система „ИНФОСТАТ“.